

ADRODDIAD I	PWYLLGOR CARAFFU GOFAL CYNGOR GWYNEDD
DYDDIAD	20 Ebrill, 2023
ADRODDIAD GAN	Y CYNGHORYDD ELIN WALKER JONES/CYNGHORYDD DILWYN MORGAN (SWYDDOGION CEFNOGI – ALED GIBBARD a HELEN FON OWEN)
PWNC	DIWEDDARIAD AR GYNLLUN AWTISTIAETH GWYNEDD

1. PWRPAS

- Daeth y Côd Ymarfer ar gyfer Cyflenwi Gwasanaethau Awtistiaeth i rym ar 1 Medi 2021, gan roi eglurder ar gyfrifoldebau Awdurdodau Lleol, Byrddau Iechyd Lleol, a Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol ar eu cyfrifoldebau a'r gwasanaethau sydd eu hangen i gefnogi pobl awtistig.
- Cyflwynwyd Cynllun Awtistiaeth Gwynedd i'r Pwyllgor Craffu Gofal ym mis Tachwedd 2021.
- Mae'r adroddiad hwn felly i roi diweddariad ar gynnydd.

2. DIWEDDARIAD STAFFIO

- Roedd y cynllun yn wreiddiol yn cynnwys penodi Cydgysylltydd a Gweithiwr Cymdeithasol oedran pontio yn gweithio ochr yn ochr â'r Bwrdd Iechyd a Chyngor Sir Ynys Môn. Wrth i'r Gronfa Gofal Integredig (ICF) ddod i ddiwedd ei rhaglen 5 mlynedd ym mis Mawrth 2022, roedd rhaglen 5 mlynedd newydd yn cael ei chyflwyno o dan y Gronfa Integredig Ranbarthol (RIF). Pan gyhoeddwyd y canllawiau newydd, adolygwyd y prosiectau cyfredol o fewn y rhaglen ICF, a chododd cyfle fel rhan o'r trefniadau ariannu newydd i wneud cais am arian ychwanegol ar gyfer y cynllun awtistiaeth.
- Bu'r bid am y cyllid hwn yn llwyddiannus ac o ganlyniad yn golygu y gellir cynyddu'n sylweddol adnoddau staffio Gwynedd ar gyfer datblygu gwasanaethau awtistiaeth ar draws y sir. Mae'r cyllid ychwanegol hwn yn caniatáu ar gyfer Arweinydd Prosiect, Gweithiwr Cymdeithasol oedran pontio yn ogystal â 4 gweithiwr allweddol. Mae Cyngor Sir Ynys Môn hefyd yn cyflogi Gweithiwr Allweddol a byddwn yn parhau i gydweithredu i ddatblygu ein cydymffuriad â'r Côt Ymarfer. Yn ogystal, mae'r Bwrdd Iechyd hefyd ar hyn o bryd yn recriwtio ar gyfer swydd Gweithiwr Cymdeithasol i fod yn rhan o'r Gwasanaeth Niwroddatblygiadol ac mae'r broses gyfweld ar fin digwydd.
- Mae Arweinydd Ymarfer Awtistiaeth bellach wedi ei phenodi a bydd yn dechrau yn ei rôl ym mis Mai 2023. Bydd y swydd hon yn cydlynu datblygiad gwasanaethau awtistiaeth yng Ngwynedd ac yn gweithredu fel rheolwr llinell ar gyfer y swyddi eraill. Mae swydd y Gweithiwr Cymdeithasol wedi cael ei hysbysebu am yr eildro, heb unrhyw ymgeiswyr ar gyfer yr hysbyseb cyntaf. Mae cyfweliadau ar gyfer y swydd yn cael eu trefnu ar hyn o bryd. Bydd swyddi'r Gweithiwr Allweddol yn cael eu hysbysebu'n fuan. Mae'r trefniant dros dro ar gyfer y Cydlynnydd Prosiect rhan amser yn parhau yn ei le hyd nes y bydd penodiadau wedi'u gwneud i'r swyddi llawn amser.

3. CODI YMWYBYDDIAETH

- Mae'r Cod Ymarfer yn gofyn am ddealltwriaeth o awtistiaeth ar draws y gymuned, gan ddarparu gwybodaeth ymwybyddiaeth gyffredinol a darparu gwybodaeth i bobl awtistig, eu teuluoedd a'u gofalwyr.
- Mae'r Tîm Awtistiaeth Cenedlaethol trwy ei wefan, autismwales.org, yn darparu ystod eang o wybodaeth yn ogystal â manylion cyswllt a dolenni defnyddiol i sefydliadau eraill. Mae'n cynnwys gwybodaeth am awtistiaeth, sut mae'n effeithio ar unigolion a'u teuluoedd yn ogystal ag adnoddau defnyddiol ar gyfer unigolion awtistig, rhieni a gweithwyr proffesiynol.
- Mae'r Cydlynnydd Prosiect, ar y cyd â Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd Cyngor Gwynedd, wedi diweddarw gwefan y Cyngor i gynnwys gwybodaeth am awtistiaeth ac yn cynnwys dolenni i wefan Awtistiaeth Cymru yn ogystal â gwybodaeth fwy lleol. Y bwriad yw diweddarw'r wefan hon a'i datblygu ymhellach i gynnwys digwyddiadau lleol. Mae hefyd yn cynnwys gwybodaeth gyswllt trwy gyfeiriad e-bost pwrpasol a bydd yn cynnwys rhif ffôn y Tîm Awtistiaeth unwaith y bydd yn weithredol.

4. HYFFORDDIANT

- Drwy'r Tîm Awtistiaeth Cenedlaethol (TAC) sefydlwyd grŵp gweithlu aml-asiantaethol ac mae'r fframwaith hyfforddi ar gyfer Awtistiaeth yn cael ei adolygu fel rhan o'r gwaith hwn. Mae modiwlau E-ddysgu wedi'u datblygu ac mae'r cyntaf, "Deall Awtistiaeth", ar gael ar lwyfannau dysgu pob Awdurdod Lleol, Bwrdd Iechyd a'r Heddlu. Yng Ngwynedd, mae dros 300 o staff bellach wedi dilyn yr hyfforddiant hwn. Hyd yn hyn, mae hyn yn cynnwys staff gofal cymdeithasol plant ac oedolion yn bennaf, ond mae hefyd yn cynnwys nifer sylweddol o gwmni Byw'n Iach. Mae trafodaethau'n mynd rhagddynt ar lefel gorfforaethol mewn perthynas â chyflwyno'r hyfforddiant hwn i bob aelod o staff ar draws y gwahanol adrannau ac i gynnwys yr hyfforddiant fel rhan o raglenni anwytho ar gyfer staff newydd.
- Mae'r ail fodiwl, "Cyfathrebu Effeithiol", hefyd bellach wedi'i ddsbarthu i bob Awdurdod Lleol a Bwrdd Iechyd. Mae'r hyfforddiant hwn wedi'i anelu at yr aelodau hynny o staff sydd, fel rhan o'u rôl, yn fwy tebygol o ddod ar draws unigolion awtistig. Mae'r hyfforddiant hwn yn cael ei gyflwyno ar hyn o bryd, gan ddechrau gyda staff gofal cymdeithasol yn y gwasanaethau plant ac oedolion (sydd eisoes wedi dilyn y modiwl hyfforddi Deall Awtistiaeth). Mae'r hyfforddiant hwn i'w ddarparu i staff rheng flaen ar draws y gwasanaethau plant ac oedolion i ddechrau a bydd hefyd yn cael ei ddarparu i'r staff hynny mewn adrannau eraill sydd â rôl wyneb blaen e.e. yr Adran Tai a staff hamdden Byw'n Iach ymhlith eraill.
- Mae 3 modiwl arall yn cael eu datblygu ar hyn o bryd drwy'r TAC, ac, ar gyfer yr Awdurdod Lleol, mae'r hyfforddiant hwn wedi'i dargedu'n fwy tuag at gofal cymdeithasol a Gweithwyr Cymdeithasol sy'n gweithio yn y gymuned. Mae angen gwneud rhagor o waith i nodi'r holl rolau priodol o fewn yr awdurdod lleol sydd angen yr hyfforddiant hwn er mwyn paratoi ar gyfer cwblhau a chyflwyno'r modiwlau.
- Yn ystod Mawrth 2023 darparwyd hyfforddiant Bws Awtistiaeth yng Ngwynedd. Roedd hwn yn gyfle i dderbyn sesiwn hyfforddi synhwyraidd ryngweithiol o'r enw "Autism Reality Experience", lle gall pobl nad ydynt yn awtistig brofi rhai o'r anawsterau prosesu synhwyraidd a wynebir gan unigolion ar y sbectrwm awtistig. Darparwyd yr hyfforddiant dros 3 diwrnod mewn gwahanol leoliadau ar draws Gwynedd. Mynychodd dros 70 aelod o staff ac mae'r adborth ar yr hyfforddiant wedi bod yn gadarnhaol iawn. Yn sgil yr adborth, mae trafodaethau ar y gweill i drefnu sesiynau pellach ar y Bws Awtistiaeth yn ddiweddarach yn y flwyddyn.

5. Y TÎM AWTISTIAETH CENEDLAETHOL

- Mae gan y Tîm Awtistiaeth Cenedlaethol rôl gyffredinol yn natblygiad gwasanaethau ledled Cymru. Fel Awdurdod Lleol rydym eisoes wedi meithrin cysylltiadau cryf â'r tîm ac yn mynychu cyfarfodydd yr Arweinwyr Awtistiaeth Cenedlaethol yn rheolaidd. Cynhelir y rhain yn chwarterol ac maent yn rhoi'r cyfle i rannu diweddariadau perthnasol gan Lywodraeth Cymru, y Tîm Cenedlaethol ac i rannu diweddariadau lleol. Mae hefyd wedi bod yn fforwm i enwebu unigolion priodol i gymryd rhan mewn gweithgorau e.e. bu'r Cydlynnydd Prosiect a chynrychiolydd o Uned Datblygu Gweithlu Gwynedd yn rhan o'r gweithgor a adolygodd y Fframwaith Hyfforddiant Awtistiaeth ac a fu'n ymwneud yn agos wedyn â'r gwaith o gyflwyno'r Fframwaith a chyflwyno'r ddau fodiwl hyfforddi cyntaf.
- Mae'r TAC hefyd wedi datblygu Cymuned Ymarfer, lle mae gweithwyr proffesiynol sy'n gweithio ym maes niwroamrywiaeth ac sydd am gynyddu eu gwybodaeth yn gallu mynychu'n rhithwir. Mae rhai o'r pynciau a drafodwyd yn ystod y flwyddyn wedi cynnwys Prosesu Synhwyrdd, Awtistiaeth a Hunaniaeth, Asesu, Awtistiaeth a bwyta a Methiant a Chamddiagnosis mewn merched. Mae taflenni ar gyfer y digwyddiadau hyn yn cael eu dosbarthu gan y TAC i awdurdodau lleol a Byrddau Iechyd ac yna'n cael eu rhannu gyda thimau perthnasol. Mae staff yn yr awdurdod lleol wedi mynychu rhai o'r sesiynau hyn.

6. GWASANAETH AWTISITAETH INTEGREDIG GOGLEDD CYMRU

- Mae Gwasanaeth Awtistiaeth Integredig Gogledd Cymru yn cael ei gynnal gan awdurdod lleol Sir y Fflint, ac fel rhan o'r trefniant hwn, mae gweithiwr cyswllt ar gyfer Gwynedd. Mae GAIGC yn cynnal digwyddiadau gwybodaeth rheolaidd a boreau coffi mewn lleoliadau ar draws Gwynedd gyfan ac mae'r digwyddiadau hyn yn cael eu hysbysebu'n dda gan ddefnyddio cyfryngau cymdeithasol. Mae'r Cyngor hefyd wedi bod yn hyrwyddo'r digwyddiadau hyn trwy ei lwyfannau cyfryngau cymdeithasol yn ogystal â thrwy dimau unigol. Mae'r rhain yn ddigwyddiadau agored, gyda phresenoldeb amrywiol, ond maent yn rhoi'r cyfle i unigolion awtistig gyfarfod neu lle gall rhieni rannu profiadau.
- Cynhelir cyfarfodydd gyda GAIGC bob chwarter i rannu gwybodaeth a datblygiadau.

7. BWRDD PARTNERIAETH

- Mae'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol yn gyfrifol am gasglu gwybodaeth am y graddau y mae canlyniadau'n cael eu gwella ac ansawdd y gwasanaethau a ddarperir i bobl awtistig a'u teuluoedd neu ofalwyr.
- Ar lefel leol, mae cyfarfodydd wedi'u cynnal i drafod cynnydd yn erbyn y Cod Ymarfer ac ar hyn o bryd mae pob awdurdod lleol yn Rhanbarth Gogledd Cymru, yn ogystal â'r Bwrdd Iechyd, yn ymateb yn unigol i gais i ddarparu gwybodaeth mewn perthynas â chynnydd fel rhan o gweithredu'r Cod Ymarfer.
- Mae'r Cynllun Gweithredu i'w gwblhau erbyn diwedd mis Mai. Bydd y wybodaeth yma'n cael ei defnyddio i ffurfio asesiad gwaelodlin i'w gyflwyno i'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol a'i gynnwys mewn gwerthusiad sy'n cael ei gynnal ar hyn o bryd gan sefydliad annibynnol ar ran Llywodraeth Cymru.

8. BLAENORIAETHAU AM Y 6 MIS NESAF

- Cynllun sefydlu ar gyfer y tîm newydd a lansiad y gwasanaeth newydd i godi ymwybyddiaeth.

- Sefydlu prosesau a threfniadau clir i'r tîm weithio ar draws gwasanaethau plant ac oedolion y sir. Cysylltu â fforymau presennol fel y fforwm oedran pontio a fforwm oedolion sy'n agored i niwed. Sefydlu cysylltiadau ar draws yr holl dimau gofal cymdeithasol.
- Cryfhau ymhellach y cysylltiadau gyda'r Gwasanaeth Awtistiaeth Integredig rhanbarthol, mynychu eu digwyddiadau gwybodaeth lleol a chwilio am gyfleoedd i weithio ochr yn ochr â'u gweithiwr cyswllt yng Ngwynedd i ddatblygu cefnogaeth i unigolion awtistig a'u teuluoedd.
- Ymgysylltu ag unigolion awtistig a'u teuluoedd yn ogystal â phartneriaid yn lleol er mwyn symud tuag at gyd-gynhyrchu gwasanaethau lleol a gwybodaeth i unigolion awtistig.
- Sefydlu perthynas waith gyda'r gwasanaeth niwroddatblygiadol a chynnig cymorth yn ystod camau cynnar asesu a diagnosis.
- Cwblhau'r diweddariad gweithredu fel rhan o'r asesiad gwaelodlin ar gyfer Gogledd Cymru erbyn diwedd mis Mai. Ar ôl cwblhau'r gwaith hwn, adolygu cynllun awtistiaeth Gwynedd yn seiliedig ar y wybodaeth sydd wedi'i chynnwys yn yr asesiad gwaelodlin.